

Św. Antoni Pustelnik

Włochy, Sardynia (zdz. tsw)

zob. [Święci w Polsce i ich kult w świetle historii](http://sancti-in-polonia.wietrzykowski.net/2a.html)
<http://sancti-in-polonia.wietrzykowski.net/7a.html>
<https://brewiarz.pl/czytelnia/swieci/01-17.php3>

Z czytania brewiarzowego na 17 stycznia

Antoni (zwany później Wielkim) urodził się w Środkowym Egipcie w 251 r. Miał zamożnych i religijnych rodziców, których jednak wczesnie stracił (w wieku 20 lat). Po ich śmierci, kierując się wskazaniem Ewangelii, sprzedał ojcowiznę, a pieniądze rozdał ubogim. Młodszą siostrę oddał pod opiekę szlachetnym paniom, zabezpieczając jej byt materialny. Sam zaś udał się na pustynię w pobliżu rodzinnego miasta. Tam oddał się pracy fizycznej, modlitwie i uczynom pokutnym. Podjął życie pełne umartwienia i miłczenia. Nagła zmiana trybu życia kosztowała go wiele wyrzeczeń, a nawet trudu. Jego żywot, spisany przez św. Atanazego, głosi, że Antoni musiał znosić wiele jawnych ataków ze strony szatana, który go nękał, jawiąc mu się w różnych postaciach. Doznawał wtedy umacniających go wizji nadprzyrodzonych.

Początkowo Antoni mieszkał w grocie. Około 275 r. przeniósł się na Pustynię Libijską. Dziesięć lat później osiadł w ruinach opuszczonej fortecy Pispir na prawym brzegu Nilu. Miał dar widzenia rzeczy przyszłych. Słynął ze świętości i mądrości. Walki wewnętrzne, jakie ze sobą stoczył, stały się później ulubionym tematem malarzy (H. Bosch, M. Grünewald) i pisarzy (G. Flaubert, A. France).

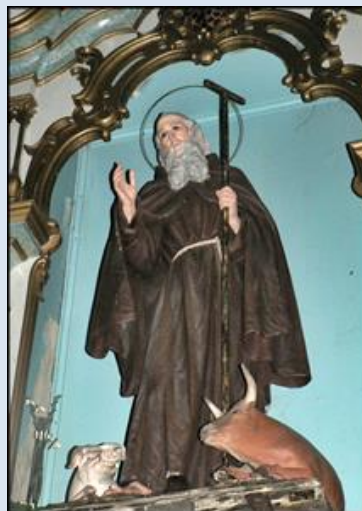
Jego postawa znalazła wielu naśladowców. Sława i cuda sprawiły, że zaczęli ściągać uczniowie, pragnący poddać się jego duchowemu kierownictwu. Po wielu sprzeciwach zdecydował się ich przyjąć i oddał oaza Faum na pustyni zaczęła zapełniać się rozrzuconymi wokół celami eremitów (miało ich być około 6000). Owe wspólnoty pustelników nazwano laurami. Wśród pierwszych uczniów Antoniego znalazł się św. Hilarion.

W 311 r. Antoni gościł w Aleksandrii, wspierając duchowo prześladowanych przez cesarza Maksymiana chrześcijan. Spotkał się wówczas ze św. Aleksandrem, biskupem tego miasta i męczennikiem. Następnie, ok. 312 roku, udał się do Tebaidy, gdzie w grocie w okolicy Celzum, w górach odległych ok. 30 km od Nilu, spędził ostatnie lata życia. Stąd właśnie wybrał się do Teb, gdzie odwiedził św. Pawła Pustelnika. W latach 334-335 ponownie udał się do Aleksandrii. W roku 318 wystąpił tam bowiem z błędną nauką kapłan Ariusz. Znalazł on wielu zwolenników. Zatraskany o czystość wiary, żyjący jeszcze św. Aleksander zwołał synod, na którym około stu biskupów potępiło naukę Ariusza. Znalazł on jednak potężnych protektorów, nawet w samym cesarzu Konstancynie Wielkim, a przede wszystkim w jego następcy - Konstancjuszu, który rozpoczął bezwzględną walkę z przeciwnikami arianizmu. Dla ustalenia, po czyjej stronie jest prawda, Antoni udał się do Aleksandrii, gdzie biskupem był wówczas św. Atanazy. Po rozmowach z nim stał się żarliwym obrońcą czystości wiary wśród swoich uczniów.

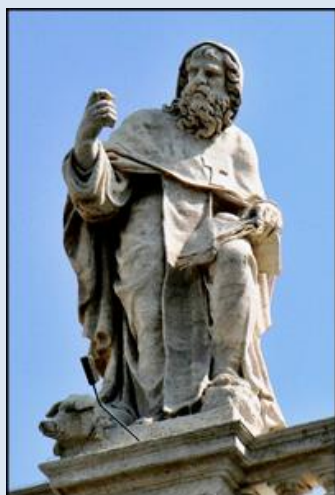
Cieszył się wielkim poważaniem. Korespondował m.in. z cesarzem Konstancynem Wielkim i jego synami. Zachowane listy Antoniego do mnichów zawierają głównie nauki moralne - szczególny nacisk kładzie w nich na poszukiwanie indywidualnej drogi do doskonałości, wsparte lekturą Pisma św.

Według podania św. Antoni zmarł 17 stycznia 356 roku w wieku 105 lat. Życie św. Antoniego było przykładem dla wielu nie tylko w Egipcie, ale i w innych stronach chrześcijańskiego świata. Jego kult rychło rozprzestrzenił się na całym Wschodzie. W roku 561 cesarz Justynian I przeniósł uroczyscie jego relikwie do Aleksandrii. W roku 635 przeniesiono je do Konstantynopola. W wieku XII krzyżowcy zabrali je stamtąd do Francji do Monte-Saint-Didier, a w roku 1491 do Saint Julien koło Arles. Antoni jest patronem zakonu antoninów (powstałego w XII w. dla obsługi pielgrzymów przybywających do grobu św. Antoniego), dzwonników, chorych, hodowców trzody chlewnej (według legendy uzdrowił niewidome prosię), koszykarzy, rzeźników, szczerbkarzy i ubogich. Orędownik w czasie pożarów. W ciągu wieków wzywano go podczas epidemii oraz chorób skórnych. Ku czci św. Antoniego Pustelnika wyrabiano krzyżyki w formie tau. Ku jego czci poświęcano również ogień, by chronił byłoby od zarazy zwanej "ogniem".

W ikonografii św. Antoni przedstawiany jest jako pustelnik, czasami w długiej szacie mnicha. Szczególnie zainteresowanie artystów budził temat kuszenia św. Antoniego. Jego atrybutami są: jeden, dwa lub trzy diabły, diabeł z pucharem, dzwonek, dzwonek i laska, krzyż egipski w kształcie litery *tau*, księga reguły monastycznej, lampa, lampka oliwna, laska, lew kopiący grób, pochodnia, świnia, pod postacią której kusił go szatan, źródło.

1. Wielgomłyny, fg w ko par.- Sankt. MB,
2. USA – Fatima Ameryk., fg k. Sankt MB Fatimskiej, P1260704- X.'08.
3. Portugalia – Madera, fg w ko paraf. w Canico, P1390805- 2.X.'09.

4. Rzym – Plac Św. Piotra, fg na Kolumnadzie Berniniego, P1770588- 25.III.'12.
5. Częstochowa – Jasna Góra, fg na dziedzińcu k. baz.,

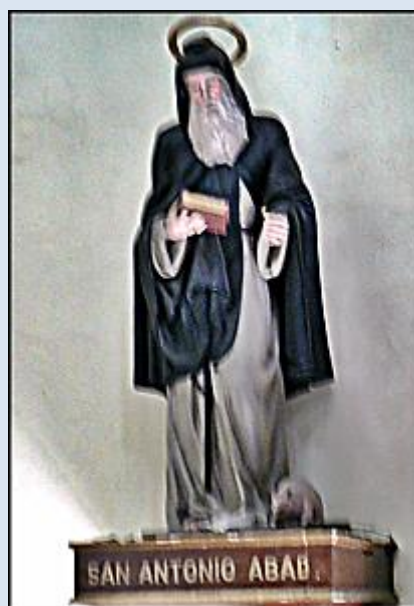
6. Częstochowa – Jasna Góra, ob. w Muzeum 600-lecia,
7. Częstochowa, fg w ko Najśw. Imienia Maryi,

8. Warszawa, fg w ko Św. Ducha,
9. Częstochowa - Jasna Góra, ob. 2 w Muzeum 600-lecia,

10. Hiszpania – Santiago de Compost., fg w ko św. Fruktuoza, P1860159- 6.VII.'12.
11. Leżajsk, fg w baz. Zwiastowania NMP,

12. Kraków, ob w baz. Na Skalce,
13. Meksyk – Meksyk City, fg w katedrze, P1550594- 10.II.'11.

A10,14- Wielgomłyny, ŁDZ, fk w ko św. Stanisława BM;
A10,15- Łopuszna, MAŁ, fg w ko Św. Trójcy;
A10,16- Częstochowa, fg w ko Św. Rocha

Wielowieś, ko. WNMP (zdj. pw)
Włochy, kapliczka przydrożna (zdj. tsw)

Jeżeli nie zaznaczono inaczej, to zdjęcia: Jan Nitecki

[POWRÓT DO STRONY GŁÓWNEJ IKONOGRAFII](#)